

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/1 2019 s. 446-461, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELÎ VELAYETNAMESİ'NİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fitnat GÜRGİL*

Bahadır KILCAN**

Gökçe KILIÇOĞLU***

Fatma Süreyya KURTOĞLU****

Geliş Tarihi: Ocak, 2019

Kabul Tarihi: Mart, 2019

Öz

Bu çalışmanın amacı Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi'nin tüm öğretim programlarında yer alan kök değerler açısından incelemektir. Çalışma kök değerler açısından Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi'ni inceleyen ilk çalışma olması bakımından önem taşımaktadır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada veri toplama amacıyla doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmanın veri toplama kaynağını Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi tarafından 2010 yılında basılan Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizi, nitel araştırma yaklaşımına uygun bir şekilde betimsel analiz tekniğiyle oluşturulmuş ve eserde yer alan kök değerler sayfa numaraları verilerek sınıflandırılmıştır. Çalışmanın sonucunda eserde en sık rastlanan değerlerin sırasıyla “saygı”, “yardımseverlik”, “sevgi”, “sorumluluk”, “sabır”, “özdenetim”, “dürüstlük”, “vatanseverlik”, “adalet” ve “dostluk” olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Hünkar Hacı Bektaş Velî Velayetnamesi, öğretim programları, kök değerler.

AN ANALYSIS OF THE ROOT VALUES IN HÜNKAR HACI BEKTASH VELÎ'S VELAYETNAME

Abstract

The aim of this study is to analyze Hünkar Hacı Bektash Veli's Velayetname by the root values included in all the curricula in Turkey. It is significant in that it is the first study of its kind analyzing Hünkar Hacı Bektash Veli's Velayetname from the perspective of root values. Adopting the qualitative research method, the study employed the document analysis technique for data collection. Hünkar Hacı Bektash Veli's Velayetname, published in 2010 by Turkish Culture and Hacı Bektash Veli Research

* Arş. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, fgurgil@gazi.edu.tr.

** Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, bahadir@gazi.edu.tr.

*** Öğr. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, gkilocoglu@gazi.edu.tr.

**** Öğr. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türk Dili Bölümü, fskurtoğlu@gmail.com.

Centre, is the source of the data collection. The analysis of the obtained data was conducted by using the descriptive analysis technique in accordance with the qualitative research principles, and the root values in the book were classified by assigning them page numbers. The study revealed that the most common values were “respect”, “helpfulness”, “love”, “responsibility”, “patience”, “self-control”, “honesty”, “patriotism”, “justice” and “friendship”, respectively.

Keywords: Hünkar Hacı Bektash Veli’s Velayetname, curriculum, root values.

Giriş

Sosyal bir varlık olan insanın, diğer insanlarla barışık ve sağlıklı bir şekilde hayatını devam ettirebilmesi için toplumla bütünleşmeye, toplum içinde toplumla iç içe yaşamaya ihtiyacı vardır (Sağlam, 2016). İnsanların aynı toplum içerisinde diğer insanlarla bir arada yaşayabilmesi için belirli ilkelere uyması gerekir. Bu ilkelerin en önemlilerinden biri de değerlerdir ve değerler insanların davranışına yön veren en önemli faktörlerden biridir. Değerler, bireylere, toplum içerisinde nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve o toplum içerisinde nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir (Akbaş, 2008). Alan yazında ‘değer’ kavramına ilişkin kullanılan farklı tanımlar bulunmaktadır. Dilmaç (2007) değeri bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç olarak tanımlarken, Ulusoy (2007) bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü olarak ifade etmektedir. Değerler, hayata bakış açımızı ve amaçlarımızı belirleyen, aldığımız kararları etkileyen inançlarımızı yansıtan ve prensiplerimizi oluşturan bir tercihtir (Ulusoy ve Arslan, 2014, s. 11).

Değerler, insanı bir kültürün, bir topluluğun, bir bütünün parçası kılar. Değerler, hem kişide gelişir hem de kişi onları geliştirir. Değerlerin yaşandığı toplumlara bakıldığında, buralarda ayrışmanın yaşanmadığı, sağlıklı toplumlar olarak varlıklarını devam ettikleri görülebilir (Tozlu, 2003, s. 45). Toplumsal bütünlük ve huzurun sürdürülebilmesi, ancak toplumdaki değerlerin yeni nesillere aktarılmasıyla mümkündür. Devci ve Selanik-Ay (2009) toplumsal yaşamda değerlerin giderek azaldığına ve saygısızlık, şiddet gibi olumsuz unsurların da arttığına işaret etmektedir. Demircioğlu ve Tokdemir (2008) ise özellikle 1990’lı yıllarla birlikte toplumsal ve ahlaki değerlere verilen önemin azaldığına; buna karşın bireysel uyum değerlerinin ön plana çıktığına vurgu yapmaktadırlar. Yazarlar özellikle bu yıllarda baş gösteren toplumsal ve bireysel sorunların kökeninde de değer ve ahlaki eğitimin eksikliğine dikkat çekmektedir. Değer edinimi ailede başlayan çevre ve okul ortamlarının etkisi ile şekillenen bir süreçtir. Bu nedenle değerlerin yeni nesillere aktarılması ve öğretilmesinde aile, çevre ve eğitim kurumlarının işbirliği içinde çalışması büyük önem taşımaktadır. Son yıllarda yeni nesillere özellikle eğitim yoluyla değer kazandırma işlevi daha da önemsenir bir hâl almıştır. Değerleri

içinde barındırmayan bir eğitim anlayışı düşünülemez. Eğitimle beraber değerler davranış haline gelmekte böylece çocuklar ve gençler iyi insan, iyi vatandaş, kendiyile ve çevresiyle barışık ve uyumlu bireyler olarak yetişebilmektedirler (Hökelekli, 2010, s. 7). Bu açıdan bakıldığında eğitimin bireylere yaşadığı toplumun değerlerini aktarma ve bireylerin topluma uyum sağlamalarına yardımcı olma görevi vardır. Eğitim bu görevi yerine getirme işini farklı öğretim programları ile yapmaktadır. Öğretim programları incelendiğinde değerler eğitiminin başta sosyal bilgiler, hayat bilgisi, fen ve teknoloji, Türkçe olmak üzere birçok dersin kapsamına girdiği görülmektedir (Tay, Durmaz ve Şanal, 2013).

2018 yılında pek çok öğretim programı yenilenmiştir. 2018 yılında yayımlanan öğretim programları incelendiğinde göze çarpan önemli değişikliklerden birinin de ‘kök değer’ kavramı olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) kök değer kavramı ile farklı disiplinlerle ilişkili milli, manevi ve evrensel olarak on adet kök değer belirlemiştir (MEB, 2018). Belirlenen on kök değer; ‘adalet’, ‘dostluk’, ‘dürüstlük’, ‘öz denetim’, ‘sabır’, ‘saygı’, ‘sevgi’, ‘sorumluluk’, ‘vatanseverlik’ ve ‘yardımseverliktir’.

Adalet kök değeri adil olma, eşit davranma, paylaşma; dostluk kök değeri diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma; dürüstlük kök değeri açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma; öz denetim kök değeri davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme; sabır kök değeri azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme; saygı kök değeri alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme tutum ve davranışlarını içermektedir. Yine kök değerlerden sevgi kök değeri aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma; sorumluluk kök değeri kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma, sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme; vatanseverlik kök değeri çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme ve yardımseverlik kök değeri de cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma tutum ve davranışlarını içermektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017, s. 24).

Değer eğitimine ilişkin alan yazında öğretmenler (Balcı ve Yalçın-Yanpar, 2010; 2013; Akbaş, 2009; Aran-Can ve Demirel, 2013; Çelikkaya ve Filoğlu, 2014; Özmen, Er ve Gürgil, 2012; Topkaya, 2016; Yaşar, Gültekin ve Gürdoğan-Bayır, 2013), lisans öğrencileri (Şahin ve Katılmış, 2016; Tural ve Gürgil, 2012; Kurtdede-Fidan, 2009; Dilmaç, Deniz ve Deniz, 2009;

Kılcan, 2016a; Demirhan-İşcan, 2014); ortaokul öğrencileri (Baysal ve Saman, 2010; Tay, Durmaz ve Şanal, 2013; Tahiroğlu, Yıldırım ve Çetin, 2010; Kılcan ve Akbaba, 2014) ve ilkokul öğrencileri ile gerçekleştirilen (Şimşek, 2013) farklı seviyelerde pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Yine alan yazında edebî ürünlerle değer eğitimi ilişkisini inceleyen araştırmaların yapıldığı da görülmektedir. Örneğin değer eğitiminde kullanılabilir sözlü edebî ürünlerden atasözleri (Girme, 2013; Sönmez, 2014), fıkralar (Yalçınkaya, 2015), efsaneler (Güven, 2014), masallar (Kılcan, 2016b) ile yazılı edebî ürünlerden hikâyeler (Batur ve Yücel, 2012; Deveci, Belet ve Türe, 2013; Kasapoğlu, 2013), romanlar (Şimşek, 2015) ve şiirlerin (Kurtoğlu, 2017) değerler açısından incelendiği araştırmalar bulunmaktadır. Ayrıca Yusuf Has Hacib tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig (Tekşan, 2012), Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan Divan-ı Lügat-it Türk (Batur ve Kaya, 2012) ve Sadi Şirazi'nin eserlerinin (Er, Ünal ve Gürel, 2016) değer eğitimi açısından incelendiği araştırmalar da alan yazında mevcuttur. Fakat yukarıda belirtilen araştırmaların genel olarak değer eğitimi üzerinde durdukları, kök değerler açısından konuyu ele almadıkları görülmektedir.

Kök değerler, her ne kadar farklı derslerin öğretim programlarında ortak olarak ele alınsa da bu değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılması gerektiğine ilişkin açıklamalar öğretim programlarda bulunmamaktadır. Aktepe ve Tahiroğlu (2016) öğretim programlarında değerlere yer verilmesinin önemli bir gelişme olmasına karşın bu değerlerin nasıl ve hangi tür etkinliklerle öğrencilere kazandırılması gerektiğine ilişkin açıklamaların yetersizlik taşıdığına dikkat çekmektedir. Alan yazında değerlerin öğrencilere kazandırılmasında telkin yoluyla değer öğretimi, ahlaki muhakeme, değeri açıklama, değer analizi ve gözlem yoluyla değer kazandırma yaklaşımlarından söz edilmektedir (Akbaş, 2004 / 2005; Kılcan, 2016b; Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Yazılı ve sözlü edebiyat ürünleri öğrencilere değer kazandırmada yararlanılacak önemli kaynaklardan biridir (Kılcan, 2016b). Demircioğlu ve Tokdemir (2008) ise yeni nesillere değer kazandırmada önemli kişilerin de ciddi bir kaynak olduğuna vurgu yapmaktadırlar.

Hacı Bektaş Velî Velayetnamesi farklı değerlerin yeni nesillere kazandırılmasında kullanılabilir önemli metinlerden biridir. Velâyetnâmeler, bir velinin hayatı, veliliği, kerametleri ve tasavvufî faaliyetlerinden bahseden menâkıpnâme türündeki eserlerdir. Velâyetnâmelere konu olan veliler, bir tarikatın kurucusu olabildiği gibi o tarikatı geliştiren ve yaygınlaştıran bir isim veya tarikatın velilik mertebesine erişmiş önemli isimlerinden biri de olabilir (Kurtoğlu, 2015, s. 13). Tarikat uluları ve din büyüklerini anlatan, Velâyetnâmelerin büyük bir kısmı, onların sevenleri tarafından kaleme alınmışlardır. Bu eserlerde, menkıbelerin yanında, tarihsel gerçekliklere de yer verilmektedir (Duran ve Gümüšoğlu, 2010, s. 11). Değerler açısından önemli referans kaynaklarından biri olan Hacı Bektaş Velî Velâyetnâmesi,

Hacı Bektaş Velî'nin menkıbevi hayatını ve öğretisini anlatan bir eserdir. Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi'nin kök değerler açısından incelendiği bir araştırmaya alan yazında rastlanılmamıştır. Bu anlamda bu araştırmanın alan yazındaki boşluğu doldurarak ileride yapılacak çalışmalara da fikir vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik kök değerlerinin Hacı Bektaş Velî Velayetnamesi'nde yer alma durumlarını incelemektir.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma paradigmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. “Belgesel gözlem”, “mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi”, “belge taraması” ve “kitaplık araştırması” gibi isimlerle adlandırılabilen (Karasar, 2010) doküman analizi; araştırılması amaçlanan olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan ve tek başına da veri toplama aracı olarak kullanılabilen bir veri toplama tekniği olarak da görülmekte ve tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman analizini bu şekilde tanımlayan araştırmacıların yanı sıra Merriam (2013) olaya farklı bir pencere açarak doküman analizine konu olabilecek doküman çeşitlerini tasnif etmiştir. Bununla da yetinmeyen araştırmacı popüler kültür kapsamında değerlendirilen evrakın da dokümanlardan sayılabileceğini ve bu evrakın bir toplumun kendi bireylerine bilgi sağlamak, gerektiği zaman onları eğlendirmek, bazen de onları bir şeyler için ikna etmek için ürettiği belgeler olduğunun altını çizmiştir. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak incelenen Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi doküman analizine kaynaklık eden kültür evrakından sayılabilir. Velayetname Duran ve Gümüşoğlu (2010) tarafından yayına hazırlanmış ve Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi tarafından basılmıştır. Velayetname'nin ilk sayfalarında eserin hazırlanma aşaması ve Hacı Bektaş Veli hakkında bilgiler verdikten sonra Velayetname'ye geçilmiştir. Velayetname yaklaşık 900 sayfadır. Eserde, orijinal yazının Latin harflerine çevrilmesiyle oluşturulmuş asıl metin ve günümüz Türkçesi bir arada yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi* adlı kitaptan elde edilmiştir. Kitapta anlatılanlar, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında ortaya konan tüm öğretim programlarında yer alan kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır,

*Hacı Bektaş Veli Velayetnamesinin kültür tarihimizin karanlık kısımlarının açığa çıkmasında görev üstlenmesi, o zamanki yaşayış tarzı ve benimsenen değerler hakkında bizlere bilgiler veriyor olması bu araştırmanın veri kaynağı olarak görülmesine neden olmuştur.

saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) göz önüne alınarak doküman analizi tekniğiyle incelenmiş ve kök değerlerin velâyetnamede bulunup bulunmama durumları tespit edilerek araştırmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Eserden elde edilen veriler nitel bir veri analiz yöntemi olan betimsel analiz yaklaşımına uygun olarak analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre betimsel analizde, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar kullanılarak da sunulabilir. Betimsel analizde araştırmaya konu olan veriden yapılan doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmektedir. Bu bağlamda betimsel analiz sonucunda ulaşılan sonuçlar betimsel bir biçimde sunulmuş ve velayetnameye ait kısımlardan aynen alıntılar yapılarak çalışmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur. Velayetname'de yer alan kök değerlere ait herhangi bir frekans ve yüzde hesaplaması yapılmamıştır. Ancak okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla hangi sayfalarda hangi kök değerlerin yer aldığına yönelik tablo (Tablo 1) oluşturulmuştur. Velayetname'deki kök değerlerin tümü hakkında aynen alıntılar yapmanın hem çalışmanın hacmini artıracacağı hem de okuyucuyu sıkacağı düşüncesinden hareketle her bir kök değere yönelik birkaç doğrudan alıntılama yapılmıştır. Çalışma kapsamında Hünkâr Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi'nde tespit edilen kök değerler ve bu kök değerlerin hangi sayfalarda yer aldığı tablo 1'de gösterilmiştir.

Bulgular

Kök Değerler	Eserdeki Kök Değer Sayısı	Kök Değerlerin Yer Aldığı Sayfalar
Adalet	3	67, 167, 921
Dostluk	1	927
Dürüstlük	4	211, 307, 359, 475-479
Özdenetim	5	75, 97, 163, 209, 213
Sabır	8	107, 141-143, 193-195, 199, 253, 271, 447-455, 851
Saygı	42	61, 73, 77, 83, 87-89, 93-95, 99, 105, 111, 115, 121-123, 129, 139, 171-173, 183-185, 191-193, 199, 205, 211-217, 223, 225, 235, 269, 277, 471, 495, 501, 509-511, 543, 581, 615, 617, 621, 629, 649, 669, 675-677, 681, 687, 693, 707, 721
Sevgi	14	45-47, 59, 63, 67-69, 135, 235, 471, 493, 499, 561, 599, 623, 655, 693
Sorumluluk	8	163-165, 187, 211, 299-305, 359, 725, 735, 923-925
Vatanseverlik	4	55, 111, 115, 293
Yardımseverlik	27	65, 71, 125, 133, 151, 155, 159, 163, 173-177, 241-243, 247, 261-263, 275, 295, 299, 303, 519-525, 535, 559, 611-615, 647-649, 673, 679, 691, 735, 791, 911

Tablo 1. Hünkâr Hacı Bektaş Veli Velâyetnamesi'nde tespit edilen kök değerler

Tablo 1'de Hünkâr Hacı Bektaş Veli Velâyetnamesinde kök değerlerin hemen hepsine rastlanıldığı görülmektedir. Velâyetnamede kök değerlerden en fazla "saygı" kök değerinin yer

aldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla “yardımseverlik”, “sevgi”, “sorumluluk”, “sabır”, “özdenetim”, “dürüstlük”, “vatanseverlik”, “adalet” ve “dostluk” kök değerleri izlemektedir.

Saygı

Velayetname’deki Hacı Bektaş Veli’nin (K.S.A) Lokman Perende’ye keramet göstermesinin; “Şeyh Lokman Perende, bir zaman Beytullah’a gitti, tavaf edip Hac erkanını yerine getirdi. Daha sonra Arafat dağına çıkıp, vakfeye durdular. Lokman Perende yanındakilere ‘Bugün arife günüdür, şimdi bizim evde bişi pişiriliyordur’ dedi. Lokman Perende, Arafat dağında bunu böyle söyleyince, bu durum Hünkar’a malum oldu. Gerçekten o sırada Lokman Perende’nin evinde bişi pişirilmekteydi. Hünkar Lokman’ın eşine, bir tepsiye birkaç tane bişi koyup vermesini söyledi. Onlarda bir tepsiye birkaç bişi koyup Hünkar’ın eline verdiler. Tepsiyi alan Hazret-i Hünkar, Lokman Perende’ye tepsiyi velayet yoluyla sundu. Lokman Perende bunu görünce onun yüceliğini anladı. Bişiyi hep birlikte yedikten sonra tepsiyi sakladı. Hacdan dönüp Horasan yakınına geldiler. Nişabur halkı Lokman Perendeyi ‘Haccınız kutlu olsun’ deyip karşıladılar ve ellerini öptüler. Lokman Perende ‘Esas olan Hacı Bektaş’tır’ dedi. Gelip Hacı Bektaş Veli’nin mübarek elini öpüp, onun bu kerametini çevresine tek tek anlattı. Nişabur halkı da bundan çok memnun olup, Hacı Bektaş Veli’ye saygı gösterdiler. O günden sonra adı Hünkar Hacı Bektaş’l Horasani olarak anıldı. (s.87-89)” bu şekilde anlatılması ve bir başka kısımda ise Hünkar Hacı Bektaş Veli’nin ölmüş olan çocuğu diriltme olayının “...Samsun Öyükü’nün Tatar beyleri, bu olayın üzerine Hünkar’ın yanına geldiler. Bir oğullarının Kayseri’de hapiste olduğunu, onu Kayseri Bey’inden kurtarmak için aracılık yapmasını istediler. Hünkar kimsenin kalbini kıramadığı için peki demek zorunda kaldı. Hünkar Hacı Bektaş Veli ‘Hakk’a giden Hak yolumun hakkı için, bu güne kadar kim ne istediye yerine getirdik. Siz şehrin girişinde beni bekleyin arkanızdan geliyorum. Kayseri Bey’ine isteğimizi belirtiriz’. Onlar Kayseri yakınlarına geldiklerinde Hünkar’ın kendilerini beklediğini gördüler. Hünkar neden geç kaldıklarını kendilerine sordu. Hünkar’ın Kayseri’ye geldiğini duyanlar onu karşılayıp ellerini öpüp ona büyük saygı gösterdiler ve alıp Bostancı Çelebi’nin Evine götürdüler... (s.649)” şeklindeki anlatılması hem Nişabur hem de Kayserililerin Hacı Bektaş Veli’ye saygı gösterdiklerinin ve eserde saygı kök değerinin yer aldığına göstergesi sayılabilir.

Yardımseverlik

Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi’nde Hacı Bektaş Veli’nin Ürgüp vilayetinde gösterdiği kerametlerin “Hacı Bektaş Veli, Kayseri’den Ürgüp’e ulaştı. Yolda giderken Sineson adındaki köyde bir Hıristiyan kadınına rastladı. Fırında çavdar ekmeği, çavdar pişirip tekne içinde götürüyordu. Hünkar’ı görünce başından indirip ‘derviş lütfet biraz ekmeğimizden ye, bizim buralarda buğday yetişmez, çavdar yetişir, bizim kusurumuza bakma’ dedi. Hazret-i

Hünkar, ekmeği alıp mübarek diliyle ‘Allah bereket versin, küçük hamur açın, fırınıızda büyük somunlar çıksın’ diyerek hayır dua etti. Rivayetti o günden bu yana köydeki Hıristiyanlar, erenlerin hayır duasıyla çavdar ekerler, buğday getirirler, küçük hamurlardan büyük ekmekler yaparlar...(s.243)” anlatıldığı kısımda ve sayfa 911’deki “Şems-i Tebrizi Hünkar’ın mübarek elini öpüp yola koyuldu. Bir Cuma günü Konya’ya geldi. Yolda gördüğü birisine Mevlana’nın evinin nerede olduğunu sordu. O da gel dede sultan sana göstereyim diyerek önüne düştü ve kendisine evi gösterdi...” şeklinde geçen ifadeler hem Hünkar’ın hem de Konya’daki bir şahsın yardımseverlik örneği sergilediğinin ve yardımseverlik kök değerinin incelenen eserde yer aldığı kanıtı sayılabilir.

Sevgi

İncelenen eserde İbrahim-i Sani’nin babasının ölümü üzerine tahta geçmesinin anlatıldığı kısımda, “İbrahim-i Sani bir gün avlanmak için dışarı çıktı. Avdan saraya dönerken bir pınara uğradı. O pınarda kızlar ve gelinler çamaşır yıkıyorlardı. Bunların arasında emsalsiz güzellikte bir kız bulunmaktaydı. İbrahim-i Sani’nin ansızın gözü ona ilişti. Büyük bir aşkla onu sevdi. Aştan sabrı ve kararı kalmamıştı. Yerinde duramıyordu. Annesinin yanına gelip ağladı. Zeynep hatun, İbrahim-i Sani’nin durumunu görünce çok üzülüp ‘Oğlum Allah ağlatmasın, niçin ağlıyorsun’ diye sordu. İbrahim-i Sani ava gittiğini saraya dönerken pınarın başında çok güzel bir kız gördüğünü, ona aşık olduğunu söyledi...(s.69)” şeklindeki ifade ile Hünkar Hacı Bektaş Veli ile Ahi Evran’ın birbirlerine olan sevgilerinin anlatıldığı “...Birbirlerine büyük sevgileri vardı. Ahi Evran bir gün sohbetlerinde ‘Her kim ki bizi şeyh kabul edinirse, önce Hünkar Hacı Bektaş’a gitsin’ dedi” (s.471) şeklindeki ifade hem sevginin karşı cinse karşı olabildiğinin hem de kişilerin birbirlerine duydukları hürmet ve muhabbetten dolayı birbirlerine karşı sevgi besleyebileceklerinin kanıtı olarak sunulabilir.

Sorumluluk

Velayetname’de yer alan (s. 923-925) Şems-i Tebrizi Hazretlerinin Hünkar’a “Çabuk git iki testi şarap bulup getir fakat yine eteğinin altına saklama. Bu sefer de testileri düşürüp kırarsan aleme rezil olursun, açıktan getir, kimse görmez” demesi ve Hünkarın önceki sözü tutmadığından dolayı istenmeyen bir durumun başına gelmesi hadisesi sorumluluk değerinin önemini anlatılması bakımından önemlidir.

Sabır

İncelenen Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi’nde yer alan Hünkar Hacı Bektaş Veli’nin Yunus Emre’yi Tabduk Emre’ye göndermesi olayının anlatıldığı bölümde (s.447-455); “O sene sert rüzgarlar estiğinden ekinler çok zayıf olmuştu. Erenlerin halka yardımlarını işitince Yunus

Emre bir bahaneyle Hünkar'ın yanına gitmek istedi. Ondan nafakası için biraz yiyecek alacağını ümit ediyordu. Yolda giderken öküzüne biraz aluç yükleyip Hünkar'ın dergahına getirdi. Fakir birisi olduğunu ve bu sene kıtlık olduğunu ekinlerin yetişmediğini söyledi. 'Aluçları alıp bana uygun göreceğiniz bir şeyler verin.' dedi. Aluçları aldılar, Hünkar'a durumu bildirdiler. Hünkar; 'sorun bakalım buğday mı ister, yoksa her alucuna iki nefes mi vereyim' dedi. Yunus 'ben nefesi ne yapayım bana buğday lazım' dedi" şeklinde anlatılan olay sonrası Yunus'un pişman olması üzerine Hünkar'ın bu pişmanlığı kabul etmemesi ve onu Tabduk dergahına yönlendirmesi, Yunus'un da Tabduk dergahında kırk yıl usanmadan odun taşınması, hizmet etmesi ve sonunda Tabduk Emre'nin "Hazineinin kilidini açtık. Yunus artık söyle, biz de dinleyelim" diyerek Yunus'u ödüllendirmesi hadisesi Yunus'un gösterdiği sabrın sonunda istediğine kavuşmasını anlatmaktadır.

Özdenetim

Eserde Hacı Bektaş Veli'nin "Dört yaşına girdiği zamandan itibaren bütün ömrü boyunca asla nefsinin isteklerine boyun eğmedi. Hiç kimsenin ayıbını görüp söylemedi. Asla taharetsiz, abdestsiz yere ayak basmadı. Allah'ın emirlerinin dışına bir an bile çıkmadı...(s.75)" anlatıldığı ifadeler özdenetim açısından önemli kabul edilebilir.

Dürüstlük

Velayetname'de Hacı Bektaş Veli'nin beş taşları şahit göstermesi olayının anlatıldığı kısımda Hünkar'ın "İdris'in sığırlarını beştaş mevkiine götürdüğü sırada, İdris'in kardeşi Sarı'nın da öküzlerini diğer hayvanlara katmak istemesi ve Hünkar'ın buna "ben senin sığırlarını gütmem, kurt yerse veya herhangi bir zarar gelirse karışmam. Suçlusu ben değilim" diyerek itiraz etmesi sonucunda Hünkar'ın beştaşları şahit olarak göstermesi ve Sarı'nın öküzlerinin eksilmesi sonucunda Hünkar'a hayvanlarının bedelini ödemeye çalışması olayında Hünkar tarafından daha önceden şahit gösterilen beş taşların Hünkarın suçlu olmadığını, Sarı'nın zorla hayvanlarını sürüye kattığını anlatmaları (s.307), beş taşların yanlı davranmadan olanı biteni ifade etmeleri dürüstlük kök değeri açısından önemli görülebilir.

Vatanseverlik

Hünkar Velayetnamesi'nde yer alan Hacı Bektaş Veli'nin Nureddin Hocaya gösterdiği kerametlerin anlatıldığı kısımda yer alan "Padişahın Nureddin hocayı affetmesi ve Acem illerinde kendisine toprak verilmesi ve Anadolu'ya gelmesinin yasaklanması ve Hoca'nın geri kalan ömrünü hep Anadolu özlemiyle geçirmesi, kuşları gördükçe 'acaba bu kuşlar bizim topraklara uğramışlar mıdır?' diye düşünmesi (s.293) vatana duyulan özlemin yani vatanseverliğin göstergesidir.

Adalet

Velayetname’de yer alan Ahmet Yesevi’nin Hacı Bektaş Veli’yi yetiştirdikten sonra ona kutsal emanetler vererek Anadolu’ya göndermesi, Hacı Bektaş Veli’nin de velayet ve keramet göstermesinin anlatıldığı kısımda, Hoca Ahmet Yesevi’yi halk arasında küçük düşürmek isteyenlerin bir öküz çalıp onu boğazlayıp etini Hocanın evinin bacasından mutfağına sarkıtmaları ve öküzü arayanların Yesevi şehrindeki tüm evleri aradıktan sonra Hoca’nın evini aramak istemeleri ve Hoca’nın buna izin vermesi (s. 167) adalet kök değeri açısından önemlidir.

Dostluk

Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi’nde Mevlana ile Şems-i Tebrizi’nin arasındaki münasebetleri çevre tarafından eleştirildiği buna rağmen Mevlana’nın Molla Hünkar Şems-i Tebrizi’den keramet görünce canını, malını müritlerini, bütün ilişkilerini dervişliği tercih ederek bir an bile Şems-i Tebrizi’den ayıramaz olması (s. 927) dostluk kök değeri açısından önemlidir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Hacı Bektaş Veli’nin hayatı, giyiniş tarzı, kerametleri ve yolu üzerine müritleri ve muhipleri tarafından bir araya getirilmiş menkıbelerin toplamı olan Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi’nde tüm öğretim programlarında yer alan kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) farklı oranlarda yer almaktadır. Eserde bu değerlerden en fazla “saygı” değeri yer alırken en az “dostluk” değeri bulunmaktadır. Aslında sevgi ve dostluk kök değerleri arasında keskin bir ayırım yapmak zordur. Dostluğun olduğu yerde sevgi, sevginin olduğu yerde de dostluk mutlaka vardır. Bu bakımdan Velayetname’de dostluk değeri sevgi ile özdeşleştirilirse bu değerink dikkate değerk miktarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Eserde yer alan saygı değerinin genelde Hünkar Hacı Bektaş Veli’nin elini öpmek, ona biat etmek şeklinde işlenen olaylar etrafında ortaya çıktığı görülmektedir. Şüphesiz bazı araştırmacılar (Demirkazık, 2012; Soylu, 2017) tarafından ortaya konan çalışmada “el öpmenin” pek çok ülke kültüründe bulunan bir gelenek olduğu ve anne, baba, öğretmen, lider, ağabey, akraba büyükleri gibi yaşlı olan ya da saygı gösterilmesi gereken kimselere bir saygı göstergesi olarak kabul gördüğü belirtilmektedir.

Öte yandan eserde yardımseverliği konu edinen bir olayda Hünkar’ın Hıristiyan bir kadına bile dua etmesi, ona yardım dilemesi Hacı Bektaş Veli’nin yani Velayetname’nin evrensel değerler açısından ne kadar kapsayıcı olduğunun da kanıtıdır. Çünkü Aktepe’ye (2014) göre yardım etme davranışı sadece maddi olarak yapılmaz. Bazen bir sözü, bazen bir üzüntüyü paylaşmak, bazen bir problemi dinlemek ve umut vermek de yardımseverlik duygusunun

ifadesidir. Bu sebeple yardımsever olmak farklılıklara saygı duymanın, hoşgörülü olmanın da bir ürünüdür. Bu bağlamda farklı millet, dil, din vb. değişkenlerin yardımseverliğin önüne geçmemesi bu değer ne kadar evrensel olduğunun kanıtıdır.

Velayetname’de geçen bir başka kök değer sevgidir. Eserde geçen sevgi bir taraftan bir kişinin karşı cinse aşkının ifadesi olarak yer bulmaktayken diğer taraftan iki aynı cins arasındaki muhabbeti tarif etmektedir.

Hacı Bektaş Veli’nin hayatının anlatıldığı eserdeki bazı olaylarda insanın nefesine zor gelen şeylerin üstesinden gelmeye çalışması, nefsinin isteklerine uymayıp ona karşı direnmesi yani kendini kontrol edebilmesi özdenetim olarak görülebilecek niteliktedir. Çünkü özdenetim ya kendini kontrol ya da duygularımızı kontrol edebilme ve onları yönetebilmeyi ifade etmektedir (Gözütok, 2017).

Vatanseverlik kök değeri açısından Velayetnameye bakıldığında, eserde geçen bazı kısımlarda vatanseverliğin vatandan ayrı kalındığında ona duyulan özlem olarak yer aldığı görülmektedir. Vatan aşkı, milli sadakat gibi vatanseverlik ve milliyetçilik eş anlamlarıyla halk dilinde tanımlanan (Viroli, 1997) vatanseverlik, genel manada bireyin yaşadığı toplum ve vatani için büyük işler hatta fedakârlıklar yapması olarak görülmektedir. Bunun yanında vatanseverliğin bazen de insanın doğup büyüdüğü yerlere olan özlemine, hasretine dile getirmek için de yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir (Kılcan, 2013).

Yukarıda da bahsedildiği üzere, 2018 yılında ortaya konulan kök değerler tüm derslerin müfredatlarında yer almaktadır. Bu değerlerin öğrencilere kazandırılmasında Velayetname’de konu alınan olayların kök değerlerle ilişkisinin öğrencilere sunulması bu değerlerin eğitimi kolaylaştıracaktır. Özellikle sosyal alanların öğretimine yönelik derslerde biyografilerden yararlanılarak değer eğitimi faaliyetinde bulunmak hem değerlerin öğretimini kolaylaştırabilir hem de değerlerin kalıcılığını sağlayabilir. Er ve Şahin (2012) biyografi kullanımı hakkında toplum tarafından kabul görmüş, büyük ve önemli insanların hayat hikâyelerinin öğretim aracı olarak kullanılmasının dersin; içerik olarak zenginleşmesi ve amaçlarına ulaşması noktasında büyük bir önem teşkil ettiğini dile getirmekte ve biyografileri, geleceklerini kurgulama evresindeki bireylere değerler öğretimini gerçekleştirme amacıyla da kullanılabileceğini dile getirmektedir. Bu manada Hacı Bektaş Veli’nin Velayetnamesi’nde geçen olaylar dizisinin öğrencilere biyografi olarak sunulması düşünülebilir. Çeşitli araştırmacılar (Er ve Şahin, 2012; Kaymakçı ve Er, 2009; Warren, 1992) biyografi kullanımı hakkında toplum tarafından kabul görmüş, büyük ve önemli insanların hayat hikâyelerinin öğretim aracı olarak kullanılmasının dersin; içerik olarak zenginleşmesi ve amaçlarına ulaşması noktasında büyük bir önem teşkil ettiğini dile getirmekte ve biyografileri, geleceklerini kurgulama evresindeki bireylere bilgi,

beceri ve değer öğretimini gerçekleştirme amacıyla da kullanılabilceğini dile getirmektedir. Bu manada Hacı Bektaş Veli'nin velayetnamesinde geçen olaylar dizisinin öğrencilere biyografi olarak sunulması düşünülebilir.

Kaynaklar

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akbaş, O. (2005). *Değer öğretiminde yeni yaklaşımlar. İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (6-7. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer öğretimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Aktepe, V. (2014). Etkinlik temelli değer eğitiminin öğrencilerin yardımseverlik tutumlarına etkisi. *Researcher: Social Science Studies*, 2(3), 17-49.
- Aktepe, V. ve Tahiroğlu, M. (2016). Değerler eğitimi yaklaşımları ve etkinlik örnekleri. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 42, 361-384.
- Aran-Can, Ö. ve Demirel, Ö. (2013). Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 151-168.
- Balcı, F.A. ve Yelken-Yanpar, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.
- Balcı, F.A. ve Yelken-Yanpar, T. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 195-213.
- Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). Ahmet Efe'nin çocuk hikâyelerinde değer eğitimi ve hikâyelerin Türkçe eğitimine katkısı. *Turkish Studies*, 7(4), 1031-1049.
- Batur, Z. ve Kaya, M. (2012). Divânü Lûgâti't-Türk'te dil öğretimi bağlamında sözel kültür ürünleri aracılığıyla değer aktarımı. *Turkish Studies*, 7(1), 309-324.
- Baysal, N. Z. ve Saman, O. (2010). İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri ile değerler üzerine bir çalışma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34), 56-69.
- Çelikkaya, T. ve Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541-1556.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M.A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(15), 69-88.
- Demirhan-İşcan, C. (2014). Öğretmen adaylarının değerler eğitimindeki tercihleri. *İlköğretim Online*, 13(4), 1203-1222.
- Demirkazık, H. İ. (2012). Emrî Divanı'nda adetler ve gelenekler. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 9, 49-110.
- Deveci, H., Belet, D. ve Türe, H. (2013). Dede Korkut hikâyelerinde yer alan değerler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 294-321.

- Deveci, H. ve Selanik-Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6),167-181.
- Dılmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dılmaç, B., Deniz, M. ve Deniz, M. E. (2009). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları ile değer tercihlerinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 9-24.
- Duran, H. ve Gümüšoğlu, D. (2010). *Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi*, G. Aytaş (Ed.), Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Araştırma Merkezi Yayınları.
- Er, H. ve Şahin, M. (2012). Sosyal bilgiler dersinde “biyografi” kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 75-96.
- Er, H., Ünal, F. ve Gürel, D. (2016). Sosyal bilgiler dersinde değer aktarımı açısından Sadî Şirazî'nin “Bostan” ve “Gülistan” isimli eserlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 18(1),225-242.
- Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değer eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 117-142.
- Gözütok, Ş. (2017). Özdenetimde din eğitiminin etkisi. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 21(2), 1035-1060.
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246.
- Hökelekli, H. (2010). Modern eğitimde yeni bir paradigma: Değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 4-9.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 198, 97-109.
- Kaymakçı, S. ve Er, H. (2009). Sosyal bilgilerde biyografi kullanımı. İçinde M. Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* (s. 414-428). Ankara: Pegem.
- Kılcan, B. (2013). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılcan, B. ve Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan estetik değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(4),1047-1076.
- Kılcan, B. (2016a). Öğretmen adaylarının, değerlerin kazandırılmasına yönelik görüşleri ile değerler eğitimine ilişkin algılarında değerler eğitimi dersinin rolü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 605-618.
- Kılcan, B. (2016b). Ignác Kúnos'un kırk dört Türk peri masalı adlı eserinin değerler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Education (TURJE)*, 5(3), 82-94.
- Kurtdede-Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Kurtoğlu, F. S. (2017). Âşık Veysel'in şiirlerini değerler eğitimi açısından okumak. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 83, 101-123.
- Kurtoğlu, O. (2015). *Yozgatlı Nihâni Velâyet-nâme-i Hacı Bektaş-ı Velî*. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Yayını, Ankara.

- Merriam, S. B. (2013). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi (Çev. S. Turan ve D. Yılmaz), S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber içinde* (55-82) .Ankara. Nobel.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Özmen, C., Er, H. ve Gürgil, F. (2012). İlköğretim branş öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 297-311.
- Sağlam, A. (2016). Değerler Eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 723-742.
- Soylu, R. (2017). Sanatta ve kültürde öpme ritüelinin göstergebilim açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(60), 269-287.
- Sönmez, Ö. F. (2014). Atasözlerinin sosyal bilgiler programındaki değerler açısından incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 6(2), 101-115.
- Şahin, T. ve Katılmış, A. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz-yeterlilikleri. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG)*, 2(1), 1-16.
- Şimşek, N. (2013). Hayat bilgisinde kişisel nitelik (değer) öğretimi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1325-1346.
- Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi. *International Journal of Humanities and Education*, 1(1), 79-104.
- Tahiroğlu, M., Yıldırım, T. ve Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 231-248.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine, (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf)
- Tay, B., Durmaz, F. Z. ve Şanal, M. (2013). Sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *GEFAD / GUJGEF*, 33(1), 67-93.
- Tekşan, K. (2012). Türkçe dersi değerler eğitiminde Kutadgu Bilig'in kullanımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 1-17.
- Topkaya, Y. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer aktarım yaklaşımları hakkındaki görüşlerine ait nitel bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 637-652.
- Tozlu, N. (2003). *Eğitim problemlerimiz üzerine düşünceler*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Tural, A. ve Gürgil, F. (2012). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(2), 103-114.
- Ulusoy, K. ve Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi”. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.), *İçinde Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi, ss.1-16.
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Warren, A. K. (1992). Biography and autobiography in the teaching of history and social studies. <https://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-history/january-1992/biography-and-autobiography-in-the-teaching-of-history-and-social-studies> adresinden 20 Şubat 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Viroli, M. (1997). *Vatan aşkı, yurtseverlik ve milliyetçilik üzerine bir deneme*. (Çev. A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı.
- Yalçınkaya, E. (2015). Bektaşî fıkralarının eğitici yönü ve değerler eğitimi açısından önemi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 74, 101-118.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M. ve Gürdoğan-Bayır, Ö. (2013). Sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla küreselleşmenin değerlere ve değer eğitimiye yansımaları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 339-369.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

To be able to live in a peaceful and healthy way among other people, the human as a social being needs to be integrated into the society and be an integral part of it (Sağlam, 2016). To be able to live together with other people in the same society, people have to follow certain key principles guiding their behavior. One such key principle shaping the behavior of people is the internalized values. In every society, individuals are guided by their values about what is important in society, what to prefer, and how to live (Akbaş, 2008).

Starting in the family, the acquisition of value is a process shaped by the influence of the social environment and school environment. Therefore, it is crucial that family, environment, and educational institutions work in cooperation to teach values to new generations. In recent years, equipping new generations with values, especially through education, has become even more important. Since education functions to transfer the values of the society to individuals and to help them adapt to their society, an education without values is inconceivable. Education carries out this task through different curricula. A closer look at the curricula in Turkey shows that the values education is covered by many courses, especially by social studies, life sciences, science and technology, and Turkish (Tay, Durmaz and Şanal, 2013).

Many curricula were revised and updated in 2018. A notable change made to the previous curricula that grabs attention is the addition of the concept of 'root value' to the curricula published in 2018. The Turkish Ministry of National Education (MONE) identified ten national, spiritual and universal root values related to different disciplines (MONE, 2018). These ten root values are justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, and helpfulness.

Written and oral literary products are some important resources to be used to instill values in students (Kılcan, 2016b). Demircioğlu and Tokdemir (2008) stress that historical figures are an important source of inspiration in instilling values in the new generations. Hacı Bektash Velî Velayetname is an important text that can be used to infuse various values into new generations. Hacı Bektash Velî Velâyetnâme, one of the most important reference sources in terms of values, describes Hacı Bektash Velî's legendary life and teaching. Our review of the literature has revealed no previous studies focusing on Hacı Bektash Velî Velayetname in terms of root values. Thus, the present study is expected to fill this extant gap in the literature and to pave the way for future research on the subject. As such, this study aims to determine to what extent the root values of justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and helpfulness are included in Hacı Bektash Velî Velayetname.

Method

This study was designed in accordance with the qualitative research paradigm. In this study, the document analysis technique was used to collect data. Hünkar Hacı Bektash Velî Velayetname, used as the data collection tool, can be considered as a cultural document that lends itself as a resource for such document analysis. It was prepared by Duran and Gümüšoğlu (2010) for publication and was published

by Turkish Culture and Hacı Bektash Veli Research Center. Some information about Velayetname's preparation process is provided and Hacı Bektash Veli is introduced in the first part of the book, followed by the main text in the second part. Velayetname is composed of 900 pages. It contains both the transliteration of the original text into the Latin letters and its modern Turkish version.

Data Collection

The data for the current study were obtained from the book titled as "Hünkâr Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi." Hacı Bektash Veli Velayetname's illuminative insights that shed light on the dark parts of our cultural history, and the rich information it provides about the life style and values adopted at that time led us to use it as the data source for this study. Focusing on the root values (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness) in all the curricula specified by the Ministry of National Education in 2018, the content of the book was analyzed and the findings section was formed by identifying whether or not these root values were included in the book.

Data Analysis

The data were analyzed in accordance with the descriptive analysis approach, which is a qualitative data analysis method. No frequency or percentage calculations for the root values in the book were performed. However, to inform the reader, a table (See Table 1) indicating the numbers of the pages that include specific root values was created. Since making verbatim quotations about all of the root values would both increase the volume of the study and bore the reader, the analysis of each root value was supported by just a few direct quotations.

Findings

Our analyses indicate that all of the root values are included in Hünkâr Hacı Bektash Veli Velâyetname, with "respect" ranking at the top of the frequency list. This is followed by "helpfulness", "love", "responsibility", "patience", "self-control", "honesty", "patriotism", "justice", and "friendship".

Discussion and Conclusion

In Hünkâr Hacı Bektash Veli Velayetname, which is the sum of all the parables about Hacı Bektash Veli's life, his dressing style, his miracles and merits, and his path compiled by his disciples and followers, all the root values in the curricula (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness) were included at varying frequencies. Of these values, the most frequent is "respect," and the least frequent is "friendship".

As previously mentioned, the root values specified in 2018 are included in all the course curricula. Presenting the connection between these values to the stories and events narrated in Velayetname can be reasonably expected to facilitate the teaching of these values to students and having these values internalized by them. In particular, in the courses related to the teaching of social studies, by benefiting from biographies (Islamic hagiographies), value education activities can both facilitate the teaching of values and consolidate the permanence of the values acquired by the students.